

LAND
OF THE
CURIOUS

YDINVOIMA-SYMPOSIUM 30.3.2026

TUNTEILUN JA JÄRKEILYN YDINVOIMA:

Poliittista sanailua 1980-luvulta nykypäivään”

Outi Behm

Nuorempi tutkija

LUT-yliopiston kauppakorkeakoulu

* Ministeri Pekka Vennamo keskeytti Ilkka Suomisen puheenvuoron 29.6.1984. VP 1984, ptk 80, 1733. / MTV3 Kymmenen uutiset 28.4.1986

"MIHIN YDINVOIMALAN HALUAISITTE?"*

- » Tutkimustehtävänä oli selvittää, minkälaisin lainsäädäntötyön keinoin suomalaista energiapolitiikkaa muotoiltiin vuosien 1982–1986 aikana; minkälaisin argumentein ydinvoiman ja sen lisärakentamisen puolesta-vastaan -keskustelua käytiin eduskunnassa; ja miten intressiryhmät pyrkivät vaikuttamaan poliittiseen valmistelutyöhön.
- » Aineistona digitoidut valtiopäiväasiakirjat ja uutisjutut, v. 1979 ja 1983 energiapoliittiset ohjelmat
- » Kielenkäyttö ja poliittinen puhe ovat merkityksellisiä. Äänestäjien vakuuttaminen johtaa demokratiassa mahdollisuuteen päästä valtaan. (Kyösti Pekonen: Puhe eduskunnassa, 2011)

Tutkielma: <https://erepo.uef.fi/server/api/core/bitstreams/6987ba68-5d58-42fb-b3ad-8b9b7eac568c/content>

Uraani halkeaa
ja tuottaa lamppuun valkeaa
mutta millään muilla mailla
kuin Suomella se ei oo riskiä vailla

On erehtymättömyyttä meillä melko valikoima
on UKK, YYA sekä Imatran Voima
Ei mikään vaara meidän kuvioihin mahdu
jollei sitten Kiinassa
Suomi-ilmiöitä tapahdu

Uraani halkeaa
ja tuottaa lamppuun valkeaa
Mutta millään muilla mailla
kuin Suomella se ei oo riskiä vailla

URAANI HALKEAA

ILMAPIIRI

- » USA:n Pennsylvanian Harrisburgissa Three Mile Islandin ydinvoimalan kakkosreaktoriyksikkö oli sulanut osittain v.1979
- » Tarkasteluajankohtana 1982–1986
  - » Ydinvoiman lisärakentamisesta oli keskustelu jo 1970-luvulta lähtien ja 1980-luvun alussa uskottiin, että päätös 5. reaktorista oli jo kullisseissa tehty.
  - » Vuonna 1982 TVO ja IVO sopivat yhteisestä viidennen ydinreaktorin hankkeestaan (Pevon periaatepäätöshakemus 03/1986).
  - » v. 1982 ns. vedenjakaja muutoksineen: Kekkonen > pääministeri Koivistosta presidentti (01/1982) > Sorsa III hallitus
  - » Ympäristöministeriön perustaminen 1983 > v. 1982-1986 aikana luotiin ympäristölainsäädäntö ja ympäristöpolitiikka
  - » Keskeisin poliittisen valmistelutyön asia oli uusi ydinenergialaki (valmistui vasta 1987)
  - » Suomi kuroi kiinni ja jopa ohitti EU 15 -maiden elintason keskiarvon 1980-luvulla
  - » Energiankulutukseen liittyvät ennusteet olivat ristiriitaisia 1980-luvun vaihteessa

POLIITTINEN PROSESSI

Lainsäädännöllisiä kohtia, joiden äärellä ydinvoimasta keskusteltiin täysistunnoissa

Taulukko 2. Viidennen ydinreaktorin poliittinen prosessi vuosina 1982–1986

1982	1983	1984	1985	1986
	29.–21.3. Eduskunta- vaalit	1.1. Presidentti Koiviston uuden- vuodenpuhe		7.2. 43 kansanedusta- jan lakialoite neu- voa-antavasta kan- sanäänestyksestä ydinvoiman lisära- kentamisesta
	25.5. IVO:n energiantuo- tannon ympäristö- vaikutuksia kos- keva selvitys		26.2. HE 16 ydinenergia- laiksi	14.3. HE 217 laiksi ydin- voimasta ja jättei- den loppusijoituk- sesta
		2.6. HE 85 laiksi poltto- aineverosta an- netun lain 4 §:n muuttamisesta	11.5. HE 79 laiksi sähkö- verosta annetun lain muuttami- sesta	18.3. Perusvoima Oy:n periaatepäätösha- kemus KTM:lle
17.9. HE 147 laiksi val- tioneuvoston mi- nisteriöiden luku- määrästä	17.6. KK 105 ydinvoi- man rakentami- sesta	18.9. HE 137 laiksi liike- vaihtoverolain muuttamisesta		30.4. Tšernobylin ydin- voimalaonnetto- muus Kiovassa
17.–18.11. Hallituksen ener- giapoliittinen se- lonteko	13.8. IVO:n ympäristö- tutkimukset KTM:lle	18.9. HE 146 laiksi polt- toaineverosta an- netun lain 4 §:n muuttamisesta		13.5. Talouspoliittinen selonteko
23.12. HE 273 laiksi elin- keinotulon verot- tamisesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta	22.9. Suullinen kysymys 137, Ed. Jaakon- saari	28.9. Valtioneuvoston selonteko edus- kunnalle ympäris- tönsuojelusta		
	30.9. Hallituksen vas- taus: KKV 105			

13 HYVÄÄ SYYTÄ VASTUSTAA YDINVOIMAA

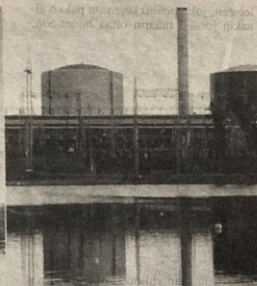

YDINVOIMA ON VAARALLISTA

1. Vakava onnettomuus ydinvoimalassa voi aiheuttaa tuhansien ihmisten kuoleman välittömästi tai vuosien kuluessa ja saastuttaa tuhansia neliokilometrejä. Onnettomuuden todennäköisyys voidaan yrittää tehdä hyvin pieneksi, mutta epätodennäköinenkin voi tapahtua jo huomenna. Onnettomuuden todennäköisyyttä ei voida laskea, koska se voi tapahtua äärettömän monella tavalla eikä inhimillisten tekijöiden osuutta koskaan voida poistaa kokonaan.

2. Uraanikaivokset, voimalat ja jäteen käsittelylaitokset lisäävät normaalioloissakin jatkuvasti ympäristön radioaktiivista saastumista, jota ei näe, haista tai maista. Esimerkiksi radioaktiivisia kaasuja ei edes yritetä ottaa kaikilta osin talteen, sillä se olisi liian kallista. Ympäristön radioaktiivisuuden pienikin kasvu lisää aina syövän ja muiden säteilytauti- ja sairauksien vaaraa.

3. Monet ydinjätteiden sisältämät radioaktiiviset aineet — esim. plutonium ja amerikium — ovat äärimmäisen myrkyllisiä aineita, joita ei muutoin luonnossa esiinny. Ydinjätteiden säteilyvaikutusta ei voida täysin verrata ns. luonnon taustasäteilyyn, sillä keinotekoisista radioaktiivisista aineista monet rikkautuvat ravintoketjuissa ja kasaantuvat tiettyihin elimiin.

4. Ydinjätteiden eristämistä ihmisen elinympäristöstä tuhansiksi jopa miljooniksi vuosiksi ei voi kukaan vakaissaan taata. Kalliopefferässä syntyy Suomessakin halkeamia, joiden synty-paikkaa ei voida ennakoita. Ydinjätevarastojen louhinta lisää kalliopefferan murtumien todennäköisyyttä. Pienikin hiushalkeama voi riittää. Ydinjätteet kehittävät lämpöä, mikä laajentaa halkeamia ja saattaa aiheuttaa saasteiden kulkeutumisen maan pinnalle asti pohjaveden mukana. Pohjavettä on tavattu jopa 10 000 metrin syvyydestä.

6. Ydinvoimala (samoin kuin muut suuryoimamat) tarvitsee rinnalleen säätövoimaa kulutushuippuja varten (yleensä vesivoimaa) ja häiriöiden varalle yhtä paljon varavoimaa. Ydinvoiman riskien vuoksi voimala joudutaan pysäyttämään pieninkin vian sattuessa. Näitä kustannuksia ei usein lasketa mukaan ydinvoiman hintaan.

7. Ydinjätehuollon kustannukset siirretään tuleville sukupolville. Nykyisin jätetun sähkön synnyttämät jätteet suunnitellaan haudattavan 2030-luvulla. Turvallisen ydinjätehuollon hintaa ei kukaan voi edes laskea.

YDINVOIMA SYÖ VAIHTOEHTOISEN KEHITYKSEN

10. Uusiutuvaan energiaan perustuva energiahuolto on ainakin Suomessa täysin mahdollinen ja pitkällä tähtäyksellä ainoa kestävä ratkaisu. Ydinvoima riisii voimavarat tältä turvalliseen teknologialta.

11. Ydinvoima sitoo meidät paljon sähköä kuluttavaan kehitykseen. Uraanin niuktuessa riippuvuus sähköstä ajaa yhteiskunnan mielettömän kalliiseen ja vaaralliseen hyötyreaktori- tai fuusioelektroniikkaan. Kuitenkin vain pieni osa (ehkä 10 %) kehittyneen yhteiskunnan energiasta tarvitaan välttämättä sähköön. Uusiutuvan energian käyttö vaatisi aivan toisenlaisen, hajautetumpien rakenteiden kehittämistä.

12. Vaihtoehtoinen, hajautettu energian tuotanto ja käyttö siirtäisi taloudellista valtaa suuryhtiöiltä ja monikansallisilta yrityksiltä paikallisille. Tällä voisi olla valtavan myönteinen merkitys yhteiskunnan kansainvälisyyden ja ihmisten omaehtoisen kannalta.

13. Siirtyminen ydinvoimasta uusiutuvaan energiaan kasvattaisi tietojen, taitojen ja asenteiden, jotka tukisivat kehitysmaiden taistelua luonnonvarojen oikeudenmukaisemman kulutuksen, taloudellisen itsenäisyyden ja oman kulttuurin puolesta.

YDINVOIMA VIE SUOMEN KONKURSSIIN

5. Tuhannen megawatin ydinvoimalan hinnaksi arvioidaan julkisuudessa 6000 miljoonaa markkaa. Ulkomaisten kokemusten mukaan rakentamiskustannukset nousevat huomattavasti nopeammin kuin esimerkiksi hiilen hinta ja inflaatio. Rakennusaika on noin 10 vuotta, jonka ajan pääoma on sidottu tuotantomattona. Sähkön tarvetta 10 vuoden kuluessa ei voida ennustaa luotettavasti: voimayhtiöt ovat usein liioitelleet ennusteensa ainakin parin ydinvoimalan verran 10 vuodessa.

YDINVOIMA LISÄÄ SODAN UHKAA

8. "Rauhanomainen" uraanin rikkautus ja ydinjätteiden käsittely lisää vaaraa, että ydinaseet joutuvat yhä useampien maiden tai ryhmien käsiin. Ydinainesten saanti on merkittävä kynnys ydinainesten valmistamisessa. Ydinvoima on varsinkin kehitysmaalle sumuverho, jonka turvin on mahdollista saada taloudellista apua, jota voidaan sitten käyttää ydinainesten valmistamiseen.

9. Ydinvoima keskittää osaltaan taloudellista valtaa sekä kansainvälisesti että maiden sisällä. Näin se heikentää mahdollisuuksia oikeudenmukaiseen rauhaan.

Finland utan kärnkraft s.7

■ Sorsan III hallituksen kauppaja- ja teollisuusministeri Esko Ollilan täysistunnossa esittelemä

ENERGIAPOLIITTINEN SELONTEKO 17.11.1982

- Ydinvoimalaitoksen rakentamispäätös tulisi tehdä 7–8 vuotta ennen laitoksen suunniteltua käyttöönottoa
- Hallitus korosti uuden ydinenergialain valmistelussa huomioitavan ydinvoimalaitospäätösten yhteiskunnallisen merkityksen sillä tavoin, että eduskunnan tulisi periaatteellisesti päättää rakentamishankkeen aloittamisesta

”Suomen energiapolitiikkaa johtavat tänään Imatran Voima, Neste, Teollisuuden Voima ja Vapo. [...] Hallitukselta olisi odottanut selonteossaan näkemystä siitä, miten KTM, hallitus ja eduskunta, tässä järjestyksessä, vastaisuudessa saadaan isänniksi energiapolitiikan suuntalinjoista päätettäessä.

Nyt rengit huseeraavat talossa isäntinä ja näihin valtionyhtiöihin kansan etujen vaalijoiksi istutetut ovat integroituneet yhtiöihin ja samaistavat yhtiön edun myös kansan eduksi.”

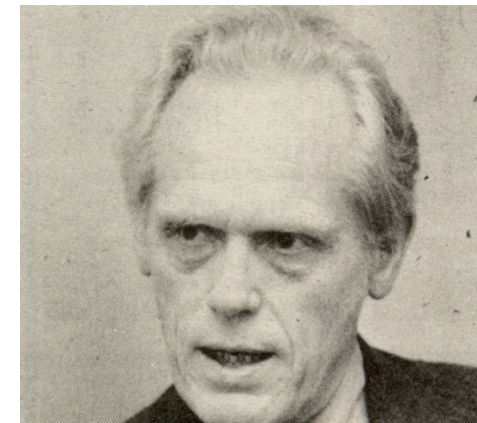
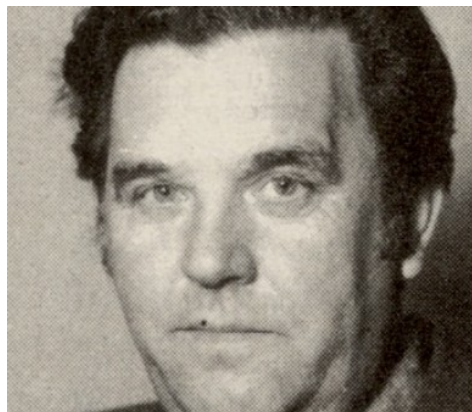
Toivo Mäkyinen (Kok.)

“Suomen energiapolitiikkaa johtaa hallituksen sijaan sähkömafia, joka johtaa energiapolitiikkaa ydinvoiman suuntaan.”

Asser Stenbäck (kd.)

”Muita reittejä pitkin oli saatu tietoon, ettei [ydinvoimaa koskevaa] lakiesitystä ollut tarkoituskaan antaa nykyiselle eduskunnalle, kuten aikaisemmin oli useaan kertaan luvattu.”

Risto Tuominen (sd.)

–”Kun seuraavaa suurvoimalaitosta koskevalla päätöksellä alkaa olla kiire, meidän on pidettävä huoli siitä, ettei uusi ydinenergialaki pääse tarpeettomasti hidastamaan ydinvoiman rakentamista.”

(Kauko Tamminen, skdl)

– ”Kauko Tammisen kiireitä en oikein ymmärrä muuten kuin siten, että ehkä IVO:n miehet ovat tehneet hänen puheensa.”

(Liisa Jaakonsaari, sd.)

Ilta-lehti 14.6.1983

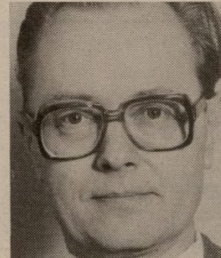
KIRJALLINEN KYSYMYS HALLITUKSELLE

Katsaus muutamiin kohtiin, joissa ydinvoimasta keskusteltiin 1980-luvulla

10 kansanedustajan tavoite jo ennen lomaa YDINVOIMALAA VASTAAN 101:N ALLEKIRJOITUS

Arja Alho

Esko Almgren

Liisa Arranz

Georg C. Ehrnrooth

Liisa Jaakonsaari

Timo Kietäväinen

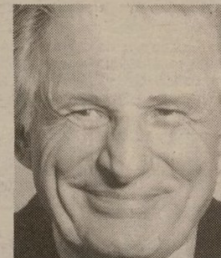
Liisa Kulhia

Sirpa Pietikäinen

Jouni J. Särkijärvi

Ole Wasz-Höckert

● Eduskunnassa yritetään saada syntymään perjantaihin mennessä, jolloin kansanedustajat lähtevät kesälomalle, vähintään 101 edustajan enemmistö vastustamaan suunniteltua viidettä ydinvoimalaa.

Kaikkiaan seitsemässä puolueessa ovat eräät kansanedustajat ryhtyneet nimien kerääjiksi, joiden tarkoituksena on taivuttaa edustajatoverinsa samalle kannalle.

Nimien kerääjät kokoontuvat tänään päättämään hallitukselle esitettävän, ydinvoimalaa vastustavan kirjallisen kyselyn lopullisesta sanamuodosta.

Tarkoitus on, että kysely voitaisiin esittää enemmistön voimaan nojaten ja että kauppa- ja teollisuusministeri Seppo Lindblom — ydinvoiman kannattajana tunnettu — vastaisi siihen heti eduskunnan syyskauden alkaessa.

Kyselyn alustavan luonnoksen lähetekijelmässä nimien kerääjiksi mainitaan Liisa Jaakonsaari ja Arja Alho (sd), Sirpa Pietikäinen ja Jouni J. Särkijärvi (kok), Timo Kietäväinen ja Liisa Kulhia (kesk), Ole Wasz-Höckert (r), Liisa Arranz (maas), Esko Almgren (krist) ja Georg C. Ehrnrooth (per).

Viitisentoista henkilöä kokoontui eilisiltana Helsingissä Energiapolitiittisen vaihtoehtoyhdistyksen tiloihin keskustelemaan ydinvoimasta ja erityisesti siitä, voidaanko uuden ydinvoimalan tulo estää.

EVY:n puheenjohtaja Olli Tammilehto ja Henrik Hausen kertoivat, että yhdistys on ollut yhteydessä tiettyihin kansanedustajiin.

Tammilehto totesi niin ikään, että nimien keruu aloitetaan heti, kun lopullinen sanamuoto on valmis. Hän sanoi myös olevan epävarmaa, saadaanko riittävästi nimiä, koska aikaa on niukasti.

EVY on pohtinut myös omia vaikutusmahdollisuuksiaan lomalle lähteviin kansanedustajiin. Keskustelutaloudessa, joka oli melko passiivinen, koetettiin keskiä keinoja perjantaiksi.

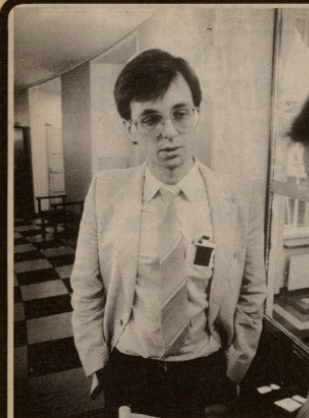
Niin ikään harkittiin aurinkoportin ja ydinportin pystyttämistä eduskuntatalon portaiden yläpään. Kukin kansanedustaja voisi valita oman porttinsa ja vielä tuolloin kirjoittaa tai olla kirjoittamatta nimeään hallitukselle esitettävään kyselyyn.

Tilaisuudessa Tammilehto arvosteli voimayhtiöiden vahvaa vaikutusvaltaa kauppa- ja teollisuusministeriön virkamiehiin samoin kuin sitä, että ydinvoimalan hankinnan valmisteluprosessissa energiayhtiöillä on voimakas rooli.

Keskustelussa kävi myös ilmi, että eräät henkilöt ovat noin kuukausi sitten hakanneet Suomenlinnan kallioon niiden henkilöiden nimet, jotka ”kivenhakkaajien” mielestä ovat vastuussa ydinlaitteiden tuottamisesta.

Nyt poliisi jäljittää kallon kaivertajia.

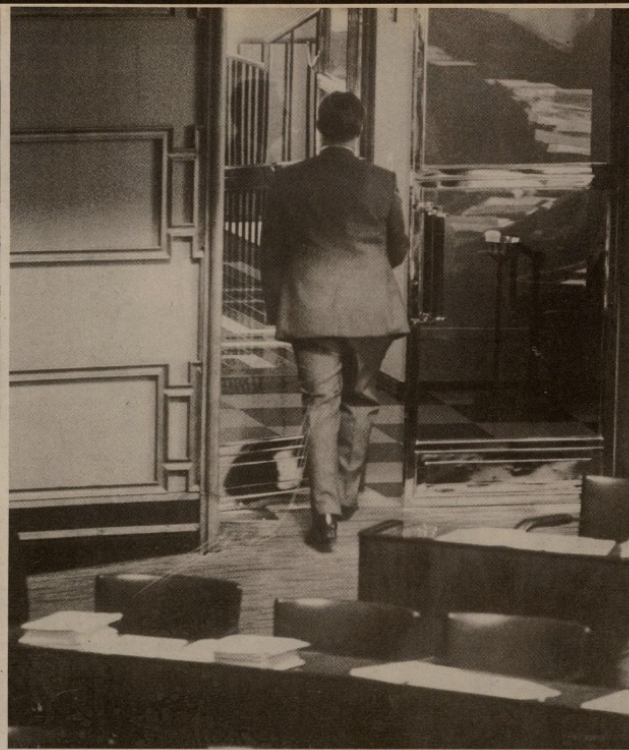
RAUNO IITTI

Nimien keruulistan puuhamies Timo Kietäväinen (kesk): — Ei tämä ollut mielipiteiden hallitusta vastaan. Sorsan toiminta hämmästytti.

— Määkäsä me kannattamme. Ydinvoimasta voidaan keskustella tulevaisuudessa, totesi Veikko Saarjo (kd).

Pääministeri Kalevi Sorsa kälänsä sekänsä ydinvoima-ajattalo. Potti kotin, että tyylipistet.

Pääministeri Sorsa kavahti Iltalehden julkistamaa ydinadressia: IS UNTO POIKKI KUI MATKIN Koirat PURVAT

Kansanedustaja Liisa Jaakonasaari (sd) lopetti nimien keruun ydinvoiman vastaiseen listaan kansasisarensa Arja Alhon (sd) kanssa eduskunnassa vähintään yhtä topakasti kuin oli sen aloittanutkin pari tuntia aikaisemmin.

Mitähän ne nyt keskeytyvät istunton, ihmeteltiin tästä tuntiin tuokoa eilen eduskunnassa. Varmaan putui infanto-pakettia, arvuuteltiin hallitusryhmiä kokoon. Syy selvä nopeasti pääministeri Kalevi Sorsa huomasi istunton tulleensa johtain ottaa. Ensin oman puoleen työt nimien keruussa, sitten Iltalehden osasto "Ydinvoimaa vastaan 101:n allekirjoitus" — istun. Istunto poikki.

Nihkeää, nihkeää — nimet kiven takana

— En ole kuuluttanut listasta. — Minulle ei ole lukanut näyttynyt. — En ole ajatellut asiaa.

— Toivon, että kehiteltäisiin muita ratkaisuja. Tällaisia vastauksia synnytti kansanedustajissa, puoluessa riippumatta eduskunnassa puoleksivien alkua kiertänyt nimistö. Vain muutamia harvoja olivat varmoja kannattamaan Iltalehden bajakivelyn perusteella.

Näin puhuvat vastustajat

Arja Alhon ja Liisa Jaakonasaaren mielestä nyt on aika aloittaa keskustelu asiasta myös eduskunnassa. Siksi he puuhaan ryhtyivät.

Kyse on suuresta yhteiskunnallisesta linjaratkaisusta.

— On nähtävä, mikä on eduskunnan tahto. Teollisuus on jo aloittanut kumppaninsa.

— On olettava, että enemmistö ei kannata viidettä ydinvoimaa. Etelä eduskun-

taa alitietäisi muodolliseen päätökseen etukäteen. Kansanedustajilla on Jaakonasaaren mukaan oikeus esittää oma näkemysensä. — Samalla on huomattava se, kuinka monessa asiassa ydinvoimapäätös vaikuttaa.

Yhdyshenkilönä nimiltään puoluksissa toimiva Timo Kietäväinen (kesk) kertoo tarkoituksena olevan edesauttaa kriittistä substanssista ydinvoiman, saamaan asiasta uutta tietoa, puhumaan vaihtoehdoista, energiasovaratutemme noutamisesta.

— Kerppu on helppo ottaa kuin minä tunnustan minun kuin ydinvoima. Se tietää äänessä jien menestyä.

Pekka Venamo Sorsan takana

Vaikka smp on tiukasti kieltänyt ydinvoimasta, ei puolueen johtohahmo Pekka Venamo nautta kiitosta ydinvoiman vastaiselle kyselylle. Hän on samaa mieltä Sorsan kanssa.

— Adressi heittäi epäilyksiä hallituksen päälle. En usko, että meidän edustajamme kirjoittivat siihen nimään.

Vaikka se on linjan mukainen — kantamme on tulla selväksi jo ajat sitten hallitusneuvotteluissa.

TEKSTI: JORMA J. MATTILA KUVAT: PEKKA LASSILA

Jouuri J. Sirkijärvi keräsi kokoomuslaisten nimä. Tuos jäi laheksi.

Puoluesihteri Erkki Liikonen (sd) lohduttelee tarmokalta naiskansanedustajaa Arja Alhoa vas. ja Liisa Jaakonasaarta. Kalelta kävi käsky, nyt suu kiitsti suppuu.

Asetelmia vasta hahmotellaan Ensimmäinen erä ydinvoimalle

Ensimmäinen otettu ydinvoimasta käytiin eduskunnassa kuin vahingossa. Kukaan ei vielä päivällä kiinnittänyt suurempaa huomiota nuutamaan puuhakkaneen edustajatoverin, jotka lempästä yrittivät kalastella nimä ydinvoimaa vastaan.

Vasta sitten alkoi tapahtua, kun Sorsa huomasi Iltalehden jutun näiden kansanedustajien toivotta:

Eduskunnan enemmistö viidettä ydinvoimaa vastaan ja kirjallinen kysely hallitukselle.

Mistä tämä vastustus ma-sinoitiin? Tiedetään varsin hyvin, että suuri joukko uusia kansanedustajia on ilmoittanut olevansa seuraava ydinvoimaa vastaan.

Eduksunnan aktiivisimmat ydinvoiman vastustajat löivät yhteen ja sorvasivat sanamuodon kirjallista kyselyä varten, jonka liioitelti päätettiin kerää 101 kansanedustajan nimet perjantain mennessä.

Voimakkain taustaryhmä tälle spontaanille mielipiteelle löytyi vihreistä. Eryläisten pyrkimykset ma-kaavot juuri tänään päällä, mahdollisesti idea kansanedustajien nimistä onkin syttynyt jonkun vaihtoeh-toenergelaisessa avoimessa.

Näin Iltin intressiryhmä astui esin ylittään kerppusta, eikä esimerkiksi SMP:sta, joka keskustapuoluetta paljon lyrkemmän on tuomut

ydinvoiman. Vennamolailla ei ole mitään tekemistä Arkiadammille kikkutetun "proletin" kanssa.

Pääministeri Sorsa vetäisi nopeasti väärille vesille eksyneen poikueensa peräänsä: nimilistat pantiin piiloon ennen kuin monikaan käsialanäyte lipsahti demareiden sormista paperiin."

Lindblomkaan olisi tuokin ollut heti virkaanastumisen jälkeen niin moniaan ydinvoiman kannattajia ellei hänellä olisi tietoa pääministerin ajatuksista.

Neuvostoliiton viime aikoina tehdyt tiheät valtioliittolaiset eivät vaurastakaan ole jääneet ilman keskustelua ydinvoimasta. Mamma kauppataseen ylijäämäisyty-tä länsipurin suurydinvoimaa tasotitais mukavasti.

Keskustelu ydinvoimasta puolesta ja vastaan on alkanut kesälomien kymyksellä. Päätäjät eivät voi sitä enää välttää. Tässä suhteessa kysely shleppanajat onnistuivat.

Elokussa yhä useampi kansanedustaja on kunneltut onnutuntansa ja puolueensa äänestänyt: räsäselvitys osuvat ikävästi keskellä ke-säsiunna Suomessa, mutta valinta on tehtävä.

KIRJALLINEN KYSYMYS HALLITUKSELLE

VP 1983, Kirjallinen kysymys (KK) 105, 2

”Onko Hallitus tietoinen, että nykyisessä eduskunnassa voimakkaasti vastustetaan viidennen ydinvoimalan rakentamista ja siihen tähtäävää energiapolitiikkaa, ja mihin toimenpiteisiin Hallitus aikoo ryhtyä, jotta uuden energiaa säästävän teknologian hyödyntämiseen, energiansäästöön sekä ihmisen ja ympäristön kannalta turvallisiin energiamuotoihin kuten maakaasuun ja kotimaiseen uusiutuvaan energiaan perustuvaa vaihtoehtoa alettaisiin maassamme toteuttaa?”

- 45 kansanedustajaa
- Ville Komi (sit., vuodesta 1987 vihr.) puolusteli kyselyn aiheuttamaa kohua Iltalehdelle kertoen nimilistan kerääjien yrittäneen olla ”mahdollisimman asiallisia verrattuna toiseen osapuoleen, joka mainoskampanjoilla ja lounailla sun muilla propagoi uutta ydinvoimalaa.”

TULO- JA MENOARVIOKESKUSTELU 1983-1984

- » Vuoden 1984 tulo- ja menoarviota käsiteltiin pitkin loppuvuotta 1983 sekä vuoden 1984 alussa, ja ydinvoimanäkemykset sisältyivät useisiin kansanedustajien puheenvuoroihin.

”Tänä päivänä tämä energiapolitiikkakeskustelu tuntuu aika järkevälle. Sieltä jokin energiamuoto vielä puuttuu. Se on se entisaikainen päre. Ja kysyisinkin ministeriltä, kun on paikalla, tuleeko, jos ydinvoimala rakennetaan maahan, se varmasti eduskunnan käsittelyyn ja onko tietoa, tuleeko se käsiteltäväksi jo tämän eduskuntakauden aikana? Jos näyttää niin käyvän, että mistään ei tätä energialähdettä saada, niin onhan meitä täällä ylimääräisenä 180 kansanedustajaa, jotka joutavat kyllä hyvin pärettä näyttämään. Ei meillä paljon muuta virkaa täällä ole.”

Pentti Skön (smp)

1980-LUKU: TUNTEILU JA JÄRKEILY

» Parlamentarismi

- » Ydinvoima omantunnon kysymys: kuka päättää, KTM ja valtioneuvosto vai eduskunta?
- » Kansanvaltaisuuden tärkeys

» Eettisyys

- » Ympäristö- ja kulttuuriset kysymykset, esim. alkuperäiskansat arvoketjun alkupäässä
- » Ihmisoikeuskysymykset nyt ja tulevaisuudessa
- » Talouskasvu, hyvinvointi ja teknologia vs. talouskasvun rajat > kestävyyspuhe

» Kotimaiset vs. ulkomaiset energialähteet

Kanadaindian hävdar:

Uranbrytning innebär folkmord på indianer

– Det finns inte någonting sådant som fredlig användning av kärnkraft, sade den kanadensiska indianen och uranbrytningsmotståndaren John Graham vid en presskonferens i Helsingfors på måndagen. Graham är ordförande för den ameri-

kanska indianrörelsens överlevnadsgrupp. Han kommer från den centralkanadensiska delstaten norra Saskatchewan där de kanadensiska urangruvorna finns.

Enligt Graham leder uranbrytningen till folkmord på den kanadensiska indianerna i norra Saskatchewan. Förekomsten av leukemi har ökat märkbart i området, det föds barn med deformationer och för tidiga födselar har blivit allt vanligare.

Graham betonade att urangruvorna i norra Saskatchewan inte skulle behövas om det inte vore för den europeiska marknaden. Han sade att uranbrytningen för finländska och andra europeiska kärnkraftverk håller på att förstöra indianernas sista boplatser.

□ Största delen från Kanada

Industrins Kraft får största delen av sitt uran från Kanada, men även en del från Australien. Industrins Kraft ingick i januari ett avtal på 500 miljoner mark med det kanadensiska bolaget Eldorado Nuclear Limited som bryter uran i norra Saskatchewan.

Detta innebär att en betydande del av det uran som bryts i Key Lake-gruvan i norra Saskatchewan under de närmaste tio åren går till de finländska kärnkraftverken i Olkiluoto. Key Lake sägs vara världens största urangruva. Brytningen sker i dagsbrott vilket förorsakar en omfattande miljöförstöring.

Finland har köpt uran från Kanada sedan år 1974. Redan nu finns det 1,5 miljoner ton avfall i norra Saskatchewan bara från uranbrytningen till finländska kärnkraftverk.

□ Indianen John Graham t.v. och den kanadensiska biologen Miles Goldstick t.h. är på en veckas besök för att få stöd för sin kamp mot uranbrytningen i norra Saskatchewan.

□ Obetydligt miljöskydd

Graham sade att det inte har satsats någonting på miljöskydd. Som ett exempel nämnde han att det inte finns några

stängsel kring slagghögarna vid urangruvorna. Barn och djur kan fritt ströva omkring de farliga områdena. Indianerna försöker nu få det kanadensiska bolaget att sätta upp stängsel som ett första steg mot en förbättrad miljö.

En kanadensisk biolog Miles Goldstick som är expert på uranbrytningens följder gav en kort översikt av miljöförstöringen i norra Saskatchewan. Han sade att all växtlighet dör i urangruvornas omgivning och att vattendragen förorenas och fiskarna dör.

Enligt Goldstick kan föroreningen inte stoppas med dagens teknik, men den kan minskas, bara någon skulle vara villig att betala för miljöskydd. Han varnade för att miljön förorenas redan vid provborringar.

□ Inga missiler utan uran

John Graham anknöt även till kryssningsrobotar och konstaterade att det inte skulle finnas några missiler om det inte fanns en urangruva någonstans som kränkte någons mänskliga rättigheter.

Graham och Goldstick besöker som bäst Europa för att få stöd för sin kamp mot uranbrytningen. De inledde ett sex dagar långt besök i Finland i går. I dag besöker de bland annat riksdagen. I slutet av veckan besöker de även Tammerfors, Uleåborg och Åbo.

Kanadensernas besök arrangerades av Energi- och miljöpolitiska föreningen Alternativ till kärnkraft med stöd av Helsingfors Universitets studentkår och Finlands Universitets studentkår och Finlands miljöskyddsförbund.

**PUHE
EDUSKUNNASSA
2000-LUVULLA**

VALTIONEUVOSTON PERIAATEPÄÄTÖS 17.1.2002

Näin hallitus äänesti yhdenvoimasta

PUOLESTA						VASTAAN		
								
Paavo Lipponen sd	Sinikka Mönkäre sd	Kalevi Hemilä sit	Suvi Lindén kok	Kimmo Sasi kok	Ville Itälä vas	Satu Hassi vihr	Suvi-Anne Siimes vas	Tarja Filatov sd
								
Johannes Koskinen sd	Erkki Tuomioja sd	Maija Perho kok	Sauli Niinistö kok	Jari Vilen kok	Martti Korhonen vas	Osmo Soininvaara vihr	Jan-Erik Enestam rkp	Maija Rask sd

IL 18.1.2002

VALTIONEUVOSTON PERIAATEPÄÄTÖS 17.1.2002 > KESKUSTELU 21.5.

- »» Kioton YK:n ilmastopöytäkirja 1998:
  - » Suomi sitoutui palauttamaan kasvihuonepäästönsä vuoden 1990 tasolle vuosiin 2008-2012 mennessä.

- »» Hallituksen ilmastostrategia: energiapolitiikan toimintamallit KI01 ja KI02
  - » KI01: maakaasupainotus
  - » KI02: lisäydinvoimavaihtoehto

Eduskunta kävi henkiseen taisteluun lisäydinvoimasta

Pekka Pohjolainen
STT Helsinki

Eduskunta aloitti tiistaina lopullisen henkisen taiston viidennen ydinvoimalan rakentamisesta. Ryhmäpuheenvuorojen jälkeen illansuussa aloitettu debatti äityi aika ajoin kiihkeäksikin, ja minuuttiin rajatut puheenvuorot eivät tahtoneet edustajille riittää.

Valiokunnissa talven ja kevään ajan asiasta asiantuntijoita kuulleilla sekä lausuntoja ja mietintöä laatineilla kansanedustajilla oli nyt energiatietoutta enemmän kuin helmikuun lähete keskustelussa. Väittelyä ydinvoiman kannattajien ja vastustajien kesken käytiin silti pitkälti tutuin argumentein, niin talouden, aluepolitiikan, turvallisuuden, huoltovarmuuden kuin ympäristönkin näkökulmista.

Lisäydinvoiman vastustajien kiihkeimpiä hyökkäyksiä saivat torjua urakalla kauppa- ja teollisuusministeri **Sinikka Mönkkäre** (sd.) ja talousvaliokunnan puheenjohtaja **Leena Luhtanen** (sd.)

Ydinvoimakeskustelua jatketaan vielä keskiviikkona ja torstaina. Lisäydinvoiman kohtalo

Vihreiden Osmo Soininvaara ja Janina Andersson seurasivat ydinvoimakeskustelua vakavina.

Lipponen ja Ihalainen keskitetyn tupon kannalla

STT Tampere

Pääministeri **Paavo Lipponen** (sd.) ja SAK:n puheenjohtaja **Lauri Ihalainen** (sd.) liputtivat tiistaina Tampereella voimakkaasti keskitetyn tulopoliittisen ratkaisun puolesta. Molemmat puhuivat Valtion ja erityispalvelujen ammattiliiton VAL:n liittokokouksen avajaisissa.

– Näyttää siltä, että tahto lähteä yrittämään tupoa on viime aikoina vahvistunut. Valtio on valmis tulemaan tässä asiassa vastaan siltä pohjalta, mitä järjestöt pitävät tärkeänä, Lipponen sanoi.

Hänen mukaansa yleisimmät kilpailukyyn, työllisyyden ja ostovoiman kehityspuolustukset tukevat tupovaihtoehtoa.

Lauri Ihalainen sanoi esittävänä perjantaina kokoontuvalle SAK:n valtuustolle, että järjestö selvittäisi edellytykset kattavan tulopoliittisen ratkaisun tekemiseen elokuussa alkavissa neuvotteluissa. Hänen mielestään ratkaisun pitäisi olla pidempi kuin yksivuotinen.

– Kaksivuotinen ratkaisu antaisi vakautta, Ihalainen perusteli.

Ihalainen oli samalla kannalla kuin VAL:n puheenjohtaja **Raimo Rannisto** (sd.), jonka mukaan liittokierrokset johtaisivat kilpailuun muita paremmista palkankorotuksista, mikä ei olisi hyväksi nykyisessä talous-, työllisyys- ja hintatilanteessa.

– Liittokohtaiset neuvottelut merkitsevät sitä, että ay-liike kokonaisuudessaan voi heittää hyvästit ajatukselle, että se vaikuttaisi tulevien vuosien veropolitiikkaan, työelämän laadullisiin tekijöihin tai työajan lyhentämiseen, Rannisto sanoi.

Lehtikuva / Martti Kainulainen

Puoltajien perustelut

- Ydinvoiman lisärakentamisen terveysriskit ja ekologiset haittavaikutukset ovat pienempiä kuin polttoon perus-

”Osa keskustan eduskuntaryhmän jäsenistä katsoo, että tulevan sähköntarpeen täyttämisen on rakennuttava keskeisesti lisädinvoiman varaan. Toinen osa, johon itse kuulun, katsoo, että löytyy kolmas tie, jolla tuleva sähköntarve voidaan kattaa ilman lisädinvoimaa.”

Mari Kiviniemi (kesk.)

Lehtikuva

”Maakaasun markkinoiminen puhtaana energiamuotona on kuin kevytmeetvurstin markkinoiminen terveystuotteena: siinä on kyllä rasvaa vähemmän kuin varsinaisessa tuotteessa, mutta silti noin 20 prosenttia, ja se ei ole vähän.”

Hanna Markkula-Kivisilta (kok.)

”Ilman kansanäänestystä päätös tapahtuu [...] liian kapealla pohjalla [...] kaikilla kansanedustajilla ei käsitykseni mukaan todellisuudessa ole niin kutsuttuja vapaita käsiä päättää asiasta itsenäisesti [...] Hieman karrikoiden voi todeta, että esimerkiksi ydinvoimaa vastustavaan, SAK:lta tukea saavaan demariedustajaan törmääminen on paljon epätodennäköisempää kuin valkoselkätikan näkeminen Kaivopuistossa.” (Naurua)

Raimo Vistbacka (ps.)

”Ydinvoiman puolustajat levittävät valheellista harhakuvaa siitä, että ydinvoiman avulla voitaisiin kasvihuoneilmiö välttää ilman uhrauksia [...] Ydinvoima torjuu kasvihuoneilmiötä kuin viinaryppy krapulaa.”

Osmo Soininvaara (vihr.)

2000-luku

SYYTTELYSTÄ VAIHTOEHTOIHIN

- ▶▶ Pertti Vehkalahti (2015) on tarkastellut ydinvoimapuhetta mediassa v. 2007-2013
  - ▶▶ 1900-luvulla: moraaliargumentit, esim. “on väärin tuottaa ydinjätettä” tai “on väärin altistaa ihmisiä ydinonnettomuudelle” VS. tekniset argumentit: “sellaisia riskejä ei ole olemassa”
  - ▶▶ 2000-luvulla vastustajien puhe on keskittynyt ydinvoiman vaihtoehtoihin: energiatehokkaat ja uusiutuvat energiat.

SYSTEM EARTH

Merkityksellistä tiedettä

LUONNON- VARAT

Olennaisten luonnonvarojen uudistava käyttö

DIGITAALINEN MURROS

Datan ja digitaalisen teknologian käyttö yhteiskunnan hyväksi

LIIKETOIMINTA JA YHTEISKUNTA

Liiketoiminnan, teollisuuden ja yhteiskunnan uudistaminen muutoksenkestäväksi

ENERGIA- SIIRTYMÄ

Teollisuuden ja yhteiskunnan puhtaan energian ratkaisut